

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA O'QITISH JARAYONLARINI TO'G'RI TASHKIL ETISHNING PEDAGOGIK OMILLARI

Isrofilov Bunyod Nizomiddin o'g'li

SamDCHTI talabasi

O'roqov Diyorbek Olim o'g'li

SamDCHTI talabasi

Musulmonov Sunatillo Elmurod o'g'li

SamDCHTI talabasi

Annotatsiya: *Ushbu ilmiy maqolada maktab yoshidagi bolalarning ta'lim jarayonini to'g'ri tashkil etish, hamda o'qitishda ta'limiy metodlardan samarali foydalanish xususida so'z yuritilgan.*

Kalit so'zlar: *uzluksiz ta'lim, boshlang'ich ta'lim tizimi, innovatsion yondashuv, mehnat, tarbiya, texnologiya*

KIRISH

Prezidentimiz ta'kidlaganidek, “Yangi O‘zbekiston – maktab ostonasidan, ta’lim-tarbiya tizimidan boshlanadi”. Shuning uchun, yosh avlodga zamonaviy sifatli ta’lim-tarbiya berish, ularni Vatanimiz ravnaqiga o‘z hissasini ko‘shadigan, milliy kadriyatlarimizni ko‘z qorachig‘idek asraydigan yoshlarni kamolga keltirish bizning asosiy vazifamiz hisoblanadi.

2021 yil «Yoshlarni qo‘llab-quvvatlash va aholi salomatligini mustahkamlash yili» deb nomlanishi, yoshlar hamda aholi salomatligi hamisha davlatimiz e‘tiborida ekanligidan darak beradi. Chunki mamlakatimizning dunyoda rivojlangan davlatlar qatoridan mustahkam o‘rin egallashida bugungi yoshlarimizdan umidimiz katta. Darhaqiqat, innovatsion yondashuvlar va zamonaviy pedagogik texnologiyalar ta’lim jarayonining unumdorligini oshiradi. Ta’lim sifatini tubdan yaxshilash maqsadida, o‘quv dasturlari, o‘qituvchi va domlalar uchun metodik qo‘llanmalar ilg‘or xalqaro mezonlarga moslashtirilib, boshlang‘ich sinflarda davlat ta’lim standarti o‘rniga, ilg‘or xorijiy tajriba asosida, bolaga ortiqcha yuklama bermaydigan “Milliy o‘quv dasturi” joriy etiladi.

Kelgusi yili 30 ta yangi maktab qurish, 320 ta maktabni ta’mirlesh va moddiy-texnik bazasini yaxshilash maqsadida byudjetdan 2 trillion so‘m mablag‘ ajratilishi sohaga bo‘lgan e‘tiborning haqiqiy namunasi bo‘ldi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

O‘quvchilarga kompetensiyalarni har bir dars ko‘lamida puxta singdirib borishimiz kerak. Bunda biz o‘qitishda yangi ped texnologiyalardan, innovatsion g‘oyalardan, interfaol uslublar va kreativ yondashuvlardan o‘rinli ravishda o‘z vaqtida foydalana bilishimiz lozim. O‘quvchilar biz yaratgan innovatsiyalar orqali yetarli bilim egallaydi, deb o‘ylayman. Oddiygina yaratgan o‘yin mashqimiz ham o‘quvchi

uchun juda qiziqarli va esda qolarli bo`ladi. Men o`qish darslarida ayniqsa, “Yosh aktyorlar”, “Quvnoq quyunchalar”, “Bu meniki”, “Charxpalak”, “Zanjir”, “Davom ettir”, “Maqollar zanjiri”, “Yosh suxandon”, “Sinkveyn” metodi, “Venn diagrammasi”, “Zig-zag” texnologiyasi, “Topib o`qi” kabi usul va ta`limiy mashqlardan ko`p foydalanaman. Bu o`yinlar o`quvchilarga juda yoqadi. Hattoki o`quvchilar o`zlari ham yangi o`yin mashqlari yaratib, kartochkalar yozib kelishadi. Bundan juda quvonaman. Bu albatta, ko`pincha kreativ fikrlashdan kelib chiqadi. Matematika darslarini o`quvchilar juda yaxshi ko`radilar. Bu darsga men juda puxta tayyorgarlik ko`raman. Chunki o`quvchilar bilimi juda yaxshi, shuning uchun ular mendan yangi narsalar so`raydilar, mantiqiy mashqlar berishni iltimos qiladilar. Bunda men ko`pincha “Kim birinchi”, “Mohir hisobchi”, “Atamani top”, “Uchqur kema”, “Ziyrak quyunchalar”, “Orzular kemasi”, “Tez javob”, “Mo`jizalar maydoni”, “Baliqchalar tutish”, “O`zim tekshiraman”, “BBB”, “Ortiqchasini top” kabi metod va o`yin usullaridan juda ko`p foydalanaman. Bularni davom ettirsak juda ko`p, bu o`qituvchining dars o`tish mahoratiga bog`liq.

O`quvchilarga bilim berishda samarali qo`llansa bo`ladigan interfaol uslublar, didaktik o`yinlar, o`quvchilarga mos metodlar, ta`limiy mashqlardan kiritilgan. Bu o`yin mashqlaridan darslarda ta`limiy musobaqa tarzida ham foydalansa bo`ladi va ular 25-35 o`quvchiga mo`ljallangan. Bevosita, o`zim ish faoliyatimda yaratgan innovatsion g`oyalarimdan ham namunalar keltirganman. O`quvchilarga darslarda singdirilgan kompetensiyaviy yondashuvlar, ular hayotida, albatta, asqotadi degan umiddaman. Xullas, o`quvchilarni mustaqil fikrlashga o`rgatish, bilim sifatini oshirishda, boshlang`ich sinf o`quvchilarining bilim sifat samaradorligini oshishida bu maqola yaxshi xizmat qila oladi, deb o`ylayman. Zero, bugungi kunda o`qituvchining qilayotgan mehnati, albatta, ertaga o`z samarasini beradi.

Ona tili darslarida esa “Qoidani top”, “Karvon”, “Quruvchilar”, “Kim zukko, kim tezkor”, “Noto`g`ri jumla”, “Qarsak chaldi”, “Hikoya”, “Boshqotirma”,

“Tushunchalar tahlili”, “So`z ichida so`z”, “Quvnoq alifbo”, “Rasmlı diktant”, “Boshqotirma”, “Ha yoki yo`q”, “So`z yozish”, “Baliq skleti” kabi didaktik o`yin va ta`limiy mashqlarlardan keng foydalanaman. “Quruvchilar” o`yiniga to`xtalib o`taman. Bunda o`quvchilar guruhlariga ajratiladi va har bir guruhga “Zamonaviy uylar” qurish uchun “g`ishtchalar” taqdim etiladi. “Tom” chalarga so`z turkumlari nomlari yoziladi. O`quvchilar so`z turkumlariga doir so`zlarni aralash tartibda berilgan g`ishtchalardan topib, tegishli uychalarni qurishi kerak bo`ladi. Albatta, bu o`yinda bilim, tezkorlik va hamkorlik juda muhimdir. Muhimi o`quvchilarning o`sha fanga, maktabga va o`qishga bo`lgan ishtiyoqi yanada oshadi.

“Innovatsiya” – bu yangilik demakdir. Biz boshlang`ich sinf o`quvchilariga, albatta, biror yangiliklar yaratib bilim berib borsak, natijasi yaxshi bo`ladi. Pedagogik texnologiyaga asoslangan ta`lim jarayonida o`qituvchi va o`quvchi faoliyati doirasida aniq belgilanadi. Bu ta`limni tashkil etishning aniq texnologiyasini ko`rsatadi. Shuning uchun ham zamonaviy pedagogik texnologiyalarni ta`lim jarayoniga joriy

etish, ta'lim samaradorligini oshirish uchun tinimsiz izlanish bugungi kunning vazifasiga aylandi. Men ko'pincha darslarimda "Blits-o'yin" texnologiyasidan keng foydalanaman. Ushbu texnologiya o'quvchilarni harakatlar ketma-ketligini to'g'ri tashkil etishga, mantiqiy fikrlashga, o'rganayotgan narsanng ko'p xilma-xil ma'lumotlardan kerakligini tanlab olishni o'rgatishga qaratilgan. Ushbu texnologiya davomida o'quvchilar o'zlarining mustaqil fikrlarini boshqalarga o'tkaza oladilar, chunki bu texnologiya shunga to'liq sharoit yaratib beradi. Bu texnologiya yettita bosqichda amalga oshiriladi. O'quvchilar buni juda qiziqib bajaradilar va ularning yodida mavzu uzoq saqlanib qolishiga sabab bo'ladi. Darslarda axborot texnologiyalarining ishlatilishi, innovatsion g'oyalardan va yangi pedagogik texnologiyalardan o'z o'rnida foydalanish o'quvchilarning o'qishga bo'lgan motivatsiyasini, ularning qiziquvchanligini, mustaqil ishlarning samaradorligini oshiradi. Bulardan samarali foydalanish o'qituvchidan juda yuksak pedagogik mahorat talab qiladi. Biz o'qituvchilar har doim jajji o'quvchilarimiz uchun izlanishda, yangiliklar yaratishda bo'lishimiz lozim va bizning eng dolzarb vazifalarimizdan biridir.

Xulosa qilib aytganda, didaktik o'yinlar, interfaol uslublar, ta'limiy mashqlar, yangi-yangi metodlar barchasi o'quvchini yangi mavzuni puxta o'zlashtirishga va ta'lim sifatini oshishiga xizmat qiladi. Biz pedagog muallimlarning ham maqsadimiz shudir. O'quvchilar qanchalik kreativ fikrlab, mustaqil bajara olsalar biz maqsadga erishgan bo'lamiz. O'quv jarayonida motivatsiyadan foydalanish va rag'batlar berish ham, albatta, innovatsion yondashuvda juda qo'l keladi. Har bir o'qituvchi darslarga innovatsion yondashib, yangi zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanib darslar o'tsa bu o'z natijasini beradi. Mustaqil O'zbekistonimiz kelajagi bilimli, mustaqil fikrlaydigan tadbirkor va tashabbuskor kadrlarga bog'liq. Ular esa maktablarda tarbiyalanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. "Boshlang'ich ta'lim" jurnali, 2018-yil, 9-son, 8-bet.
2. "Boshlang'ich ta'limda zamonaviy pedagogik texnologiyalar", T.G'afforova, Toshkent-2016.
3. "Boshlang'ich ta'lim" jurnali, 2017-yil, 7-soni, 20-bet.
4. "Mahoratli pedagog" jurnali, 2019-yil, 5-son, 26-bet.